

הערכה חלופית תקשורת – ניתוח צילום עיתונאי- כיתה י' תשפ"א

חמוטל לוי

האם תמונה שווה 1000 מילים??

אם אבקש מכם תמונת סלפי ואשאל אתכם האם אתם אלו שמופיעים בה? - הרי שמייד ואינטואיטיבית תבינו כי "אתם זה אתם", במילים אחרות אין שום דבר שמיצג אתכם טוב יותר מהצילום שעשיתם במו ידיכם.

אבל, התשובה האמתית והמפתיעה היא לא!

התמונה היא רק סימן שלכם ומספיק שתמששו את עצמכם כדי להבין שאתם תלת ממדיים ואילו התמונה היא דו ממדית.

רולאן בארת', מהחוקרים הידועים בתחום הסמיוטיקה (תורת המשמעות בקצרה) הצביע על הקושי שלנו להבין שצילומים הם שפה, וכיוון שכך הם אינם מציאות.

תמונה היא "רגע מכריע" נקודת זמן קריטית שבה משתלבים יחד יכולת ההתבוננות של הצלם, האירוע, וההיסטוריה שהאירוע הזה ממוקם בה.

כיצד מנתחים תצלום?

לפניכם מודל באמצעותו תוכלו לנתח צילומים, ובהקשר לנושא הלימוד שלנו, לחזור ולברר לעצמכם את ההבדל בין דמיון לבין מציאות.

כשאתם מתבקשים לנתח צילום, אתם מתבקשים לענות על כמה שאלות:

1. מהו הטיפול הצילומי- אילו אלמנטים אתם רואים לנגד עינכם בצילום?
2. מה אתם יודעים על הצילום- באילו נסיבות הוא בוצע, לאיזה ז'אנר (חדשות דרמה פרסום) הוא משתייך?
3. אילו תחושות ואסוציאציות מעורר בכם התצלום? שאלה זו אתם יכולים לשאול את עצמכם פעמיים : לפני שאתם ניגשים לניתוח ואחריו.

וכעת למשימת שלנו..

1. התחלקו לזוגות (אפשר גם לבד)
2. בחרו תמונה (ברור שמהאינטרנט (אבל אפשר ואפילו מומלץ לבחור תמונה מאלבום התמונות של ההורים.. סבא וסבתא.. בתנאי שזו תמונה בעלת משמעות רבה.)
3. הציגו את התמונה וכתבו אילו אסוציאציות היא מעוררת בכם. (כל אחד באופן אישי כותב.)
4. ועכשיו החלו לנתח לפי הפרמטרים הבאים:
 - א. זווית הצילום
 - ב. המרחק מהאובייקט המצולם.
 - ג. מלבן התמונה (מה בפנים ומה בחוץ)
 - ד. צבע או שחור לבן.
 - ה. קומפוזיציה.
 - ו. רגע הצילום.
 - ז. תאורה.
5. מה אנחנו יודעים על הצילום?

התייחסו למידע שיש לכם על התמונה: האירוע שבו צולמה, מה אנחנו יודעים על אתר הצילום, האם ישנו טקסט מילולי שמלווה את התמונה, מהו? (כותרת כתובית. מלל). האם התמונה מתאימה לנושא הידיעה? האם הייתם מנסחים כותרת אחרת או לבחור תמונה אחרת לטקסט הנלווה?

מה אנחנו יודעים על הצלם או על נסיבות הצילום? האם ישנם מקורות נוספים המתייחסים לצילום?
6. אסוציאציות מחשבות רעיונות.

בהתייחס לכל התהליך שעברתם בניתוח התמונה לפי המודל של בארת', אתם אמורים כעת לספק אמירה כוללת לגבי הצילום (שיכולה להיות שונה מאוד מזו שניסחתם בשאלה 3).
7. **תמונה שווה 1000 מילים.** האם אתם מסכימים עם הטענה? נסחו פסקה המבוססת על התהליך שעברתם במשימה זו כדי לענות על השאלה.

(לשאלות 4 + 5 קיים פירוט של המושגים בהמשך).

ב ה צ ל ח ה !!!!!

פירוט מושגים לשאלות 4 ו-5

זווית הצילום: האם הצילום נעשה מזווית גבוהה, נמוכה או בגובה העין? לבחירה בזווית הצילום חשיבות רבה. צילום מלמעלה "מקטין" את האובייקט המצולם, צילום מלמטה מעצים אותו צילום בגובה העיניים מעורר תחושה ניטרלית.

המרחק מהאובייקט המצולם: המצלמה יכולה לצלם את האובייקט מקרוב (קלאוז אפ), ממרחק בינוני של חצי גוף (מדיום שוט) או מרחוק (לונג שוט). המרחק יכול ליצר קירבה, או ליצר ריחוק, ולפעמים הוא סתם תוצר של נסיבות.

מלבן התמונה (מה בפנים ומה בחוץ): הצלם יכול לבחור לצלם קטע מתוך התרחשות בקנה מידה גדול יותר (לדוגמה חופה בתול חתונה, או רק את אם הכלה בוכה, בתוך החופה). הצופים יכולים להתרשם שמעבר לתמונה ממשיכה התרחשות, או לצלם את ההתרחשות כולה בלי לקטוע אותה מה שיוצר תחושה בל ביום התמונה עבור הצילום.

צבע/שחור לבן: צילום בשחור לבן או בצבע מעורר תחושות שונות. שחור לבן יכול להצביע על ניסיון ליצור מראה "עתיק" יותר. הצבע יכול להבליט מאפיינים שונים של הדמות המצולמת (כמו למשל דם בצבע אדום עמוק).

קומפוזיציה: דרכי ארגון התמונה, אמנם אין פה כרונולוגיה של ספר (מה בא קודם ומה בא אחר כך), עדיין ישנם אלמנטים שהם חשובים יותר עבור הצלם, אותם הוא מחדד. שם אותם בפרונט, ממקד את תשומת הלב בהם, מן הסתם על חשבון אלמנטים אחרים.

רגע הצילום: צילום סטילס למעשה מקפיא חלקיק שניה מתוך האירוע, חלק חשוב מניתוח תמונה, הוא לנסות ולקבוע האם הצילום קוטע פעולה מתמשכת שמתחוללת לפני האירוע, ומן הסתם ממשיכה גם לאחריו, או שלא מדובר כלל בפעולה מתמשכת.

תאורה: כיצד מוארת התמונה? האם מדובר באור טבעי או מלאכותי?

מידע אודות האירוע המצולם, הצלם ונסיבות הצילום:

מידע הנמסר באמצעות מלל מלווה, ועשוי ללמד על חשיבותו של הצילום. לדוגמה אם מדובר על תצלום משפחתי, המידע ילמד על הקשר בין האנשים ואולי גם על טיב האירוע, לחיצת יד יכולה להרגיש שונה כאשר מדובר בשני חברים הנפגשים ברחוב, או של חתימת הסכמי שלום, לכן משמעות רבה של התמונה מצאת דווקא מחוץ לתמונה- בידע שיש לנו על הנסיבות בהן היא צולמה.

קשר למאמר לכותרת ולכתוביות

ישנם מקרים בהם הקשר שמתקיים בין הכתוב לתמונה, מדגים משהו שמופיע בה, או מוסיף לה מידע חיצוני, שאינו מצוי בה. ישנן פעמים בהם הקשר הוא קלוש מאוד, ואולי עדיף היה לצוות לתמונה כיתוב אחר או ההפך.

שם התלמיד:

מחווון לבדיקת העבודה

<u>רמה גבוהה</u>	<u>רמה בינונית</u>	<u>רמה נמוכה</u>	
8-11	4-7	0-3	1. הצגת התמונה וניסוח האסוציאציות העולות ממנה (אישי) 11 נק
6-7	3-5	0-2	2. זווית צילום 7 נק
6-7	3-5	0-2	3. המרחק מהאובייקט המצולם 7 נק
6-7	3-5	0-2	4. מלבן התמונה 7 נק
6-7	3-5	0-2	5. צבע/שחור לבן 7 נק
6-7	3-5	0-2	6. קומפוזיציה 7 נק
6-7	3-5	0-2	7. רגע הצילום 7 נק
6-7	3-5	0-2	8. תאורה 7 נק
11-15	6-10	0-5	9. מידע על הצילום_הצלם והנסיבות 15 נק
11-15	6-10	0-5	10. ניסוח טענה (אישי) 15 נק
8-10	4-7	0-3	11. צורת הגשה 10 נק